

ІДЕА *List*

№1 (15) • 2021

- Призначення міфу
- Брак справжнього
- Як бесіда
втамовує спрагу

Призначення міфу _____	3
Брак справжнього _____	9
Сталкер. Побачення із зоною _____	11
Шевченко. Шлях пізнання _____	15
Як бесіда втамовує спрагу _____	19
Поезія _____	24
Книжковий дайвінг _____	26
Колір дощу. Осягнути сірий _____	28
Про цікаве _____	30

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ

Головний редактор:

Антон Мусулін

Редактори:

Ольга Косянчук

Тетяна Косянчук

Ганна Алєйнікова

Макетування:

Юлія Каменщикова

Олена Чіркова

Тетяна Олеськів

Фото:

Марія Кудінова

pixabay.com

freepik.com

unsplash.com

Статті у цьому номері, на перший погляд, про різне. Автори розмірковують над природою міфу, ідеями «Бенкету» Платона, філософським кіно, рисами характеру Тараса Шевченка. Водночас, в суті своїй дописи об'єднані наскрізною темою – пошук Справжнього.

Що є справжнім? Чому йдеться про пошук – ми не володіємо справжнім чи його загубили?

У світі домінують конкуренція, агресія, боротьба трендів. Ми біжимо з прискоренням, намагаючись випередити навіть час. Біжимо так швидко, що складно розрізнити пейзажі; події і люди проминають одні за одними. Щоб з'явилося справжнє, потрібні час і зусилля – справжня дружба, почуття, смак життя.

Природі властивий ритм, а також багатогранність і глибина. Ми – її частина, і можливо, саме тому після напруженого дня так хочеться тиші, замість повсякденної рутини – закоханості в життя і дива.

А що є справжнім? Чого у нас не відніме ніхто?

ПРИЗНАЧЕННЯ МІФУ

■ *На основі інтерв'ю з Антоном Мусуліном для журналу «Колесо життя»*

Міф і міфічні перекази пронизують всю історію людства. Слово «міф» у перекладі з грецької означає «правдива оповідь». Зміст міфу може видаватися вигадкою, казкою, адже в ньому чимало подій, які неможливі з погляду звичайного життя. А втім, міф відіграє важливу роль, насамперед, у релігійних уявленнях народів усіх часів. Священні писання християн та іудеїв не менш міфологічні, ніж грецькі або єгипетські перекази.

Міфи завжди відповідають на питання, які ставлять філософія та наука: про створення та становлення світу; сили, що впливають на світ і людину; народження богів; про створення та призначення самої людини... На відміну від філософії, яка веде полеміку і дає раціональні, несуперечливі відповіді, послуговуючись логікою і критичним підходом до питань, міф дає відповіді через образи та символи.

Міф завжди є відображенням ідеального світу. Якщо актуалізувати міф про створення світу в образі церемонії або священній драмі, ми в певному розумінні долучаємось до часу, що пов'язаний з початком і створенням, долучаємось до виміру священного, божественного і незвичайного.

Для релігійної людини міф – це абсолютна істина, яка відповідає на всі питання. Отже, на онтологічні, антропологічні, гносеологічні й аксіологічні питання релігія відповідає «правдивим сказанням», тобто міфом і ритуалом. А на питання етики і моралі її відповіддю є заповіді та норми, які вказують, що нам слід робити, а чого не слід. Світ міфу і ритуалу – це світ, в якому для релігійної людини немає того, що викликає питання та сумніви; вона сприймає міф як абсолютну істину.

Міф – це завжди модель поведінки. Усі свята пов'язані з певними міфологічними подіями. Відзначаючи протягом року ті чи інші релігійні свята, ми ніби актуалізуємо народження, випробування, смерть і воскресіння «сонячного героя», і таким чином стаємо учасниками події, яка відбувалася на початку часів.

Міф – це завжди джерело духовної сили, він звертається до інтуїції і до почуттів, а ми його проживаємо та актуалізуємо на рівні свідомості та внутрішнього досвіду.

Міф – це основа культури. Немає такої культури, яка б не мала тих або інших елементів, що походять із міфу.

Міф має символічну структуру, подібно до казки чи сновидіння. Він має власну логіку та раціональність, де символ слугує мостом між людиною та всесвітом, видимим і невидимим, природним і надприродним. Але символи вимагають розуміння та вміння їх тлумачити.

Створення світу

У більшості міфологічних систем закладена ідея про те, що спочатку існував простір хаосу, з якого виникає світ завдяки втручанням божественної сили. Слово «хаос» означає не безлад, а можливість прояву всього суцього. Наприклад, у Старому Заповіті Бог одного разу усвідомив свою самотність і вирішив створити світ. Він це зробив за сім днів, і самі дні вже є символами. Спочатку Бог створює світло, тобто можливість бачити все, що буде в цьому світі. І йдеться не тільки про фізичне світло, але і про метафізичне – світло розуму. Потім Бог осушує води, створює небесні світила, рослини, тварин, людину з пороку земного і вдихає в неї життя. І в кінці кожного дня Бог каже: «Це добре». В якомусь розумінні міф про створення світу є моделлю створення світу внутрішнього. У цьому аспекті, міф є моделлю, генетичною структурою душі,

«Створення світу» і «Вигнання з раю». 1445 р. Джованні ді Паоло. Музей Метрополітен. Нью-Йорк

яку необхідно актуалізувати всередині себе. Слідом за Творцем, ми маємо створити свій власний космос, своє небо, землю і світила, відділити світло від пітьми, сушу від води... і врешті-решт, створити в собі людину за образом і подобою божою.

Причини страждань

У християнській традиції страждання людей на землі пов'язані з первісним гріхом. Але чому Бог такий суворий, що за гріх Адама покарав усе людство? У якомусь розумінні, ми всі колись вперше куштували плід із Древа пізнання добра та зла і «були вигнані» з раю свого дитинства. Коли ми починаємо розрізняти ці два аспекти морального життя, у нас з'являється відповідальність, і ми дорослішаємо. Але для того, аби по-справжньому навчитися розрізняти добро і зло, людина має повністю з'їсти плід пізнання. І тоді, як сказано у Новому Заповіті, вона отримає право на плід з Древа вічного життя. У грецькій традиції є міф, що розповідає про створення людства і про те, що воно отримало від Прометея вогонь розуму. Сюжет цього міфу відрізняється від християнського, але суть та ж сама.

Обидва ці міфи говорять про те, що людина має божественне походження, але це божественне необхідно актуалізувати, потрібно здолати анімальну, стихійну природу і виростити у своїй душі доброту та мудрість. Міфи про сонячних героїв розповідають про те, як людині повернутися до самої себе, на свою небесну батьківщину. У цьому ключі міф стверджує, що всередині кожного з нас є Христос, розіп'ятий на хресті, та Одисей, який шукає свою батьківщину, і Діоніс, чие серце необхідно врятувати, аби божество воскресло. Ці міфи дуже красиво розповідають про долю і призначення людини, можливо, навіть краще, ніж філософські та психологічні тексти.

Актуалізація міфу

Міфологічні сюжети, божества і герої символізують певні грані людської душі – чесноти, здібності, котрими вона наділена. Розвиваючи їх, людина актуалізує в собі міф – метаісторію

Одісей. Копія епохи Флавіїв з оригіналу пізнього елліністичного періоду. Автор невідомий

становлення і сходження до першоджерел. За Проклом, міфи, наче якийсь містичне знаряддя, за допомогою симпатії й аналогії з божественним, спонукають до пошуку потаємної істини. Знання, приховані в міфах, є містагогією і таїнством, що підносить шляхетну й очищену від вад душу. Завдання міфу – пробудити людину, захистити її від часу і смерті. Тому духовні практики завжди використовують символічні структури, які сприяють духовному пробудженню. Буддисти зосереджуються на образі Будди, який тримає в своїх руках певні атрибути духовності, мудрості, чеснот. Саме цей образ потрібно пробудити в собі.

Афіна, деталь із срібного кантаросу з Тесеєм на Криті.
440–435 рр. до н. е. Колекція Василя Бойкова.
Софія. Болгарія

У грецькій традиції таким образом може слугувати Афіна – богиня справедливої війни і мудрості, дочка володаря Олімпу Зевса (життя) і богині Метиди (думка, вміння). Іншими словами, мудрість є дочкою глибокої думки та життя. Там, де є прагнення осмислити те, що з нами відбувається, можливо, з'явиться і мудрість, хист розрізняти добро і зло й обирати те, що правдиве і справедливе. Зверніть увагу на один із атрибутів Афіни – це сова, яка чудово бачить у темряві. Це символ того, що потрібно спиратися не на сліпий розсуд, а на інтуїцію, на розум, який здатний розрізняти те, що корисне для душі, і те, що їй шкодить. Ще один атрибут Афіни – оливкове дерево – символізує багатство життя. Коли приходить мудрість, вона збагачує життя, плодоносить. Спів богині – це символ зв'язку між небом і землею. Мудра душа ніколи не проявить зневаги до божественного, адже шанування довговічного – основа всіх чеснот.

Є міф, що розповідає про протилежне – відсутність мудрості. Це міф про розбійника Прокруста. Прокруст приймав у себе в домі подорожніх і пропонував їм нічліг. Та на ранок ніхто з них не прокидався. Тих, хто був коротшим за ліжко, «добрий господар» розтягував, а тим хто був довший, відрізував ноги або голову. Синдром Прокруста часто дається взнаки в нашому житті. Грунтуючись на власній суб'єктивності та думці, ми підганяємо істину під себе, не приймаючи реальність такою, якою вона є. Так ми вбиваємо істину.

Два міфи – про Афіну і про Прокруста – це два протилежних способи сприйняття світу. Котрий із них ви актуалізуєте в собі?

Історизм і міфологізація

Міф одночасно статичний і динамічний. Є міфи, що не змінюються впродовж історії. З іншого боку, міф постійно обростає новими сюжетами. Можна сказати, що сама історія приєднує нові сюжети до певного ядра того чи іншого міфологічного сюжету. Зрештою, виходить закінчена міфологія, яка зберігається в письмовій чи усній формі.

Як сказав Новаліс, «міфологія містить в собі архетипічну історію первісного світу; в ній

зливаються минуле, теперішнє і майбутнє». У такому ключі міф – це метаісторія, яка описує те, що є поза часом і простором, але реалізується в часі і просторі. Це серцевина духовного життя, внутрішнього становлення людини. В цьому аспекті міф завжди істинний і актуальний; це не спосіб мислення, а спосіб пізнання, що наділяє смыслом.

Звісно, за довгі віки світ змінився, але люди на залишилися тією ж. Перед нами постає та сама проблема, що й у людей 5-10 тисяч років тому: становлення, пробудження, налагодження стосунків зі світом, божественним та іншими людьми. Так само й чесноти – завжди ті самі. Інша справа, що для давнього грека Афіна була божеством, яке шанували і на честь якого зводили храми, а ми сприймаємо її як міфічний образ. Але через призму філософії вона перетворюється на реальність, яка потребує актуального розуміння.

Минуле – це підмурок і сьогодення, і майбутнього. Не пам'ятати його – означає позбавити себе величезного досвіду, на засадах якого формується майбутнє. Історична пам'ять присутня і формує ментальність і наше ставлення до сьогоденного історичного моменту.

Водночас сьогодні ми міфологізували інші речі. Наприклад, автомобіль, в якому розумінні, став іконою, ми даємо імена гаджетам, а замість Тезея та Геракла ми «поклоняємось» футболістам або артистам. Міфологізація реальності завжди залишається.

Міф більший за саму реальність. Він – її серцевина, спосіб сприйняття реальності. Багато хто й досі вважає, що в Радянському Союзі життя було хорошим, стабільним і навіть справедливим. Але Радянський Союз жив міфами про прекрасне суспільство, світле майбутнє, обраний народ (клас) і справедливого правителя. Можновладці добре розуміли, що треба зайнятися міфотворчістю, аби заповнити нішу, яка раніше належала релігії. Для багатьох нові міфи замінили реальність або стали виправданням для найбільш нелюдських її проявів... Як мовиться у Платоновому міфі про Печеру, люди часто воліють зали-

шатися у невіданні і бути рабами. Адже свобода не дається задарма, її необхідно завоювати...

Сучасні міфи

Сучасні міфи нехтують сакральним і божественним виміром реальності, вони не розповідають про створення світу, діяння богів і подолання смерті. Головний сучасний міф – це реклама. Вона оперує символами, до яких людина дуже сприйнятлива. Мало того, тепер ми знаємо, як впливати на несвідоме через символічні послання. Це, своєю чергою, дає нам практично необмежену можливість, аби міфологізувати реальність і маніпулювати людиною. В цьому, напевно, основна відмінність сучасних міфів від священних переказів, мета яких – повернути людину до смислу.

Погляньмо на Україну. В якій реальності ми живемо? З одного боку, у нас ще багато радянських міфів про хліб, ковбасу, роботу і рівність. З

іншого боку, вже сформувалися героїчні сюжети, пов'язані зі становленням України як держави. Величезна проблема країни в тому, що вона все ще перебуває у цьому двоїстому становищі. Ми ще не готові геть відпустити старе і поки що не готові прийняти нове у повному обсязі. Аби вийти з незрозумілої ситуації, потрібно адекватно оцінити те, що було раніше доброго і поганого, і, нарешті, почати сприймати себе як окрему державу, де українці мають право на свою історію, культуру та ідентичність. Це не легко. На це потрібен час. Та Україна має на це повне право.

Потенціал для майбутнього

Коли ми актуалізуємо міф, ми його переживаємо. Але історія не визнає повторів, і, наприклад, Радянський Союз вже ніколи не зможе повторитися – інший час, ментальність, історичні

умови. Міфологізована історія Союзу говорить про його невідповідність реальності і людській природі, про його приреченість на смерть. Подивимось на інший міф, тепер вже український – «правдивий переказ» про голодомор. Це історичний факт, який важливий для українського народу, щоб не допустити повторення і відкинути режим, який сприяв цій жахливій події в історії народу. Тут важлива саме історична пам'ять, котра зберігається у казках, міфах і легендах, бо найбільший ворог людей і культур – це забуття. Нехтувати своєю історією – значить не мати історії. Нехтувати своїми історичними героями,

звичаями та святами – значить втратити свою культуру. Що, якби завтра ви прокинулись і не знали, хто ви? Чи могли б ви жити далі?

Минуле – це підмурок і сьогодення, і майбутнього. Не пам'ятати його – значить позбавити себе величезного досвіду, на засадах якого формується майбутнє. Історична пам'ять присутня та формує ментальність народу і наше ставлення до нинішнього історичного моменту, наші універсальні сценарії – страх, очікування, надії і віру. Обираючи міф, який ми будемо актуалізувати, ми обираємо своє близьке і далеке майбутнє. ■

«Казка II». 1907 р. М. К. Чюрльоніс. Національний музей. Каунас. Литва

БРАК СПРАВЖНЬОГО

■ *Делія Стейнберг Гусман.*
Фрагмент із книги «Сьогодні я бачила»

Сьогодні я бачила брак справжнього. Принагідно я вже торкалася цього питання, але тепер побачила це дуже виразно.

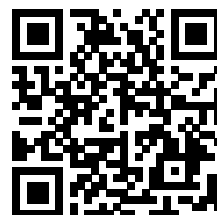
Річ не в якихось там небесних чи містичних візіях і не в стані глибокої концентрації. Я просто прогуляюся, розмовляю з людьми, живу звичайним життям...

То з чого видно брак справжнього? Гадаю, не дуже помилюсь, якщо скажу, що це видно скрізь і всюди.

Почнімо з найпростішого і конкретного – з нашого власного тіла. Кожному хочеться бути ошатним і доладно зодягненим, чепурним і чемним. Але мода на «протестування» вимагає зовсім іншого. Тож я не здивуюся, якщо звикла гігієна хлопчиків і дівчаток невдовзі зведеться до засмальцьованих і подертих штанів, розкудлої голови та ретельно підмальованих синців під очима на взір «соціального парії».

Кожному хочеться їсти й спати у свій час, і, звісно, досхочу. Проте, на противагу справжнім знедоленим, котрі мусять надсаджуватися, щоб вижити, маємо людей неавтентичних, які жують на вулиці канапку, запиваючи її пивом, бо це «сучасно», ще хтось чманіє від диму та наркотиків, колородить ночами і вкидається в розпусту, гайнуючи час на непристойні і неподобні забави.

КНИГУ «СЬОГОДНІ
Я БАЧИЛА»
ЗАМОВЛЯЙТЕ
НА СТОРІНЦІ
ВИДАВНИЦТВА

В емоційному плані кожен прагне кохати й бути коханим, і то щиро. Але сьогодні у звичай дещо інше: хизування своєю «свободою», зневага до кохання і вихвалання розпусти, влада нічого тваринного інстинкту (хай дарують мені тварини!).

По всіх усядах маємо свідчення того, що світовий рекламний механізм повсякчас нас ошукує. Але ніхто не наважується спростувати ті облуди, ніхто не є досить автентичним, щоб стати в обороні простої та ясної істини всупереч так званій більшості.

Хто не хотів би мати справжнього друга, близьку людину, з якою можна обмінятися думками і задумами, якій можна явити свої щирі почуття? Та ба! Ліпше сховатися за маскою байдужості – абсолютної байдужості, хоча людина, яка за нею ховається, немов втрачає свою сутність. Чуйність – неавтентична чуйність – приберігається для «соціальних проблем», начеб можна щось відчувати до людства та його проблем, не відчувши цього спершу до окремих людей довкола себе...

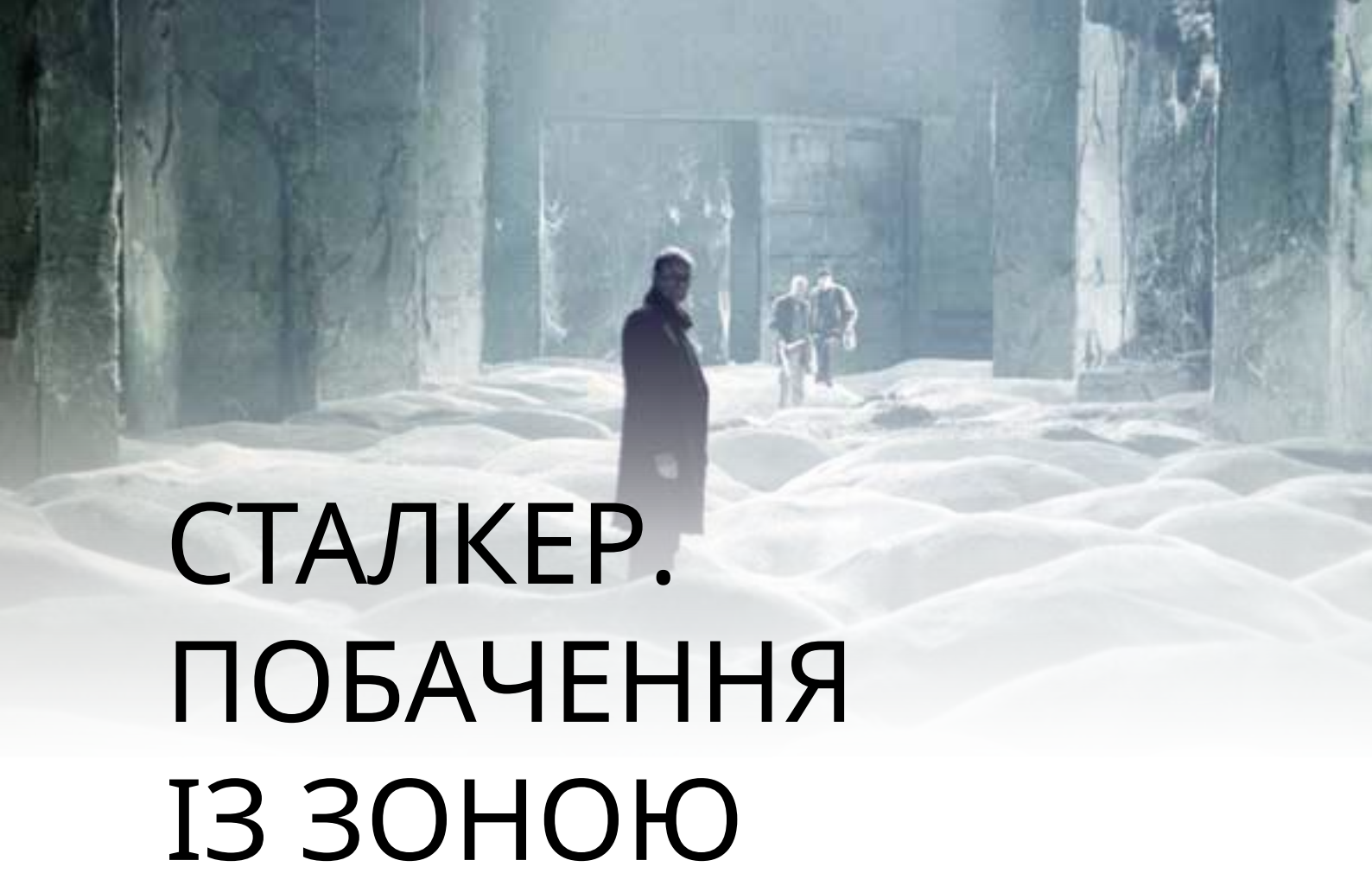
Одяг, жести, слова, погляди, думки – все фальшиве, облудне, все це не дає бачити істинну людину.

Чи ми дарма сушимо голови? Може, нам і нема чого показати? А неавтентичність – це звичайна вигадка, справжніх вартостей просто не існує?

Чи, може, втрату автентичності людина завдячує такому ось життю напоказ, криводушності та байдужості?

Отож я й кажу, що ми хворі, а неавтентичність – справжнє зло. Каміні, дерева і тварини автентичні, бо вони є тим, чим є... Чому людина має бути винятком і видавати себе за бозна-кого? Навіщо їй такі небезпечні мутації особистості?

Тож придивімося до самих себе, щоб побачити, які ми насправді, і, визнавши свої вади й помилки, стати на шлях еволюції. Бо сьогодні я побачила, що немає нічого неможливого для того, хто бачить... ■

СТАЛКЕР. ПОБАЧЕННЯ ІЗ ЗОНОЮ

за фільмом «Сталкер» Андрія Тарковського

■ *Ольга Косянчук*

«Кого ж мені вести туди?» – у глибокому розпачі запитує Сталкер, лежачи на ліжку і відчуваючи душевний біль після останньої мандрівки в Зону. У кімнату, де здійснюються найпотаємніші мрії, його супутники не ввійшли. Сталкер вів їх небезпечними шляхами, на межі життя і смерті... Злякалися? Засумнівалися? А можливо, не було що сказати у кімнаті, яка здійснює найзаповітніше? У кінострічці «Сталкер» Андрій Тарковський піднімає численні філософські питання. Це – фільм-сповідь, фільм-містерія, а його герої живуть, можливо, і всередині нас.

За сюжетом фільму, внаслідок падіння метеориту неподалік від міста, де живуть головні герої, утворилася Зона. Назва міста невідома, як і імена героїв, – є Сталкер, Письменник, Вчений і кілька додаткових персонажів. У Зоні з'явилася кімната, де здійснюються найсокровенніші бажання, але шлях до неї сповнений пасток і смертельних небезпек.

Сталкер – провідник і Вчитель, в Зоні він вдома. Він знає, як рухатися у Зоні, і використовує не розум, а інтуїцію: кидає гайку,

замотану у довгий шмат білої тканини, і йде за нею. Наче робить хід конем, тому що прямим шляхом іти не можна. Зійдеш убік – загибель, порушиш закони – теж.

Нам пощастило працювати з генієм, – сказали ми тоді один одному. – Це означає, що нам слід докласти всі свої сили і здібності для того, щоб створити сценарій, який би, по можливості, повністю нашого генія задовольнив.

Борис Стругацький про роботу над сценарієм до фільму «Сталкер»

Письменник і Вчений ідуть за Сталкером до заповітної кімнати. Що змусило їх вирушити у подорож: надія, науковий інтерес, лихий намір?.. Можливо, вони й самі не до кінця усвідомлюють мету цієї мандрівки. Водночас в Зону обидва герої входять, налаштовані скептично. Їм так і кортить навмисне порушити її закони, піти без провідника, кинути виклик Зоні. І там, де інші вже загинули б, вони чомусь залишаються живі.

Сталкер дивується і говорить, що таке рідко буває, що Зона пропустила їх. Мовляв, вона бачить їхню справжню природу, інакше б зупинила... Але герої фільму сприймають його слова як звичайне пустослів'я і, втомлені, ідуть далі.

Сталкер не має права заходити у кімнату і загадувати бажання для себе, інакше зрадить своєму покликанню. Його вчитель Дикобраз порушив обітницю, увійшов – і за якийсь час загинув після повернення додому. І квіти, які вигоптав Дикобраз у Зоні, знову квітнуть, але вже не пахнуть. Призначення Сталкера – вести інших, служити і допомагати їм віднаходити надію та щастя.

Щастя моє, свобода моя, гідність – все тут. Адже я привожу сюди таких самих, як я – нещасних, замучених. Їм немає на що більше сподіватися, а я можу – розумієте? Я можу їм допомогти! Ніхто не може, а я... можу! І від щастя плакати готовий... Нічого не хочу більше, – Сталкер.

Зона – це особливий часопростір, в якому кожний, хто входить, зустрічається із самим собою. По дорозі до кімнати подорожні ведуть діалоги і внутрішні монологи. Вони наче зазирають всередину себе, де бачать достойні речі і ті, що потребують переосмислення і виправлення. Але Вченому і Письменнику дуже важко побороти сумніви, важко побороти самих себе. Більше того, в кінці шляху вони звинувачують Сталкера в корисливих намірах і вигадках! Так, наче товстий шар практичного розуму, суджень та емоцій закрив їхні серця, зробив глухими і черствими.

Вони проходять через останнє випробування у тунелі М'ясорубки, опиняються перед дверима заповітної кімнати, яка ось-ось здійснить їхні сокровенні мрії, і... не входять. Повертаються назад.

Нехай здійсниться те, що задумано. Нехай вони повірять. І нехай посміються над своїми пристрастями. Адже те, що вони називають пристрастю, насправді – не душевна енергія, а лиш тертя між душею і зовнішнім світом. А головне – нехай повірять в себе... Коли дерево росте, воно ніжне і гнучке, а коли воно сухе і жорстке, воно помирає. Черствість і сила – супутники смерті, гнучкість і слабкість свідчать про свіжість буття. Тому що зачерствіло, те не переможе, – монолог Сталкера.

Зона – це символ внутрішнього життя. Сталкер – той, хто веде до суті, до «сакральної кімнати», найважливішого всередині нас. Науковий скептицизм і прагматизм Вченого, популізм і постійне невдоволення Письменника – те, що позбавлене суті; для них недоступне щастя, про яке говорить Сталкер, їм бракує наповненості життям та мрією. Вчений і Письменник живуть, працюють, але не мають відчуття, що відбулися. Вони зрозуміли, що не можуть відкрити кімнату, що певні речі їм зараз недоступні. Як мінімум, добре, що вони це усвідомили.

Тарковський знімає «Сталкера» за мотивами книги «Пікнік на узбіччі» братів Стругацьких. У книзі фінал відрізняється від фіналу фільму: Редрік наближається до кімнати, намагається сформулювати найзаповітнішу мрію... І раптом розуміє, що всі його бажання – для себе чи сім'ї – тут не годяться, щось не те. У душі Редріка точиться сильна внутрішня боротьба, і, зрештою, відбувається поворот. Він іде у кімнату і проговорює глибоко від серця:

Господи, та де ж слова, думки мої де?.. Я не маю слів, мене не навчили слів, я не вмію думати... Витягни з мене сам, чого ж я хочу, — адже не може бути, щоб я хотів поганого!.. Хай горить воно все ясним вогнем, я ж нічого не можу придумати, крім оцих його слів — щастя для всіх задарма, і нехай ніхто не піде обділений.

У фільмі Сталкер і його супутники повертаються у місто, в очах усіх героїв прочитується туга і глибокі роздуми. Сталкеру боляче, і він говорить дружині: «І ще називають себе інтелі-

Фрагмент Гентського вівтаря. XV ст. Ян ван Ейк

Це зображення з'являється в одному з епізодів фільму «Сталкер»

гентами. Ці письменники! Вчені! Вони ж не вірять ні в що. У них же орган цей, яким вірять, атрофувався! За непотрібністю! Ти ж бачила їх, у них очі порожні. Адже вони щохвилини думають про те, щоб не продешевити, щоб продати себе якомога дорожче! Кого ж мені водити туди? А найстрашніше, що не потрібно це нікому. І нікому не потрібна ця кімната». Отже, людина відмовляється від найголовнішого, від найкращого в собі, метафізичного.

Андрій Тарковський говорив, що у цьому фільмі він хотів показати трагедію людини, яка у «наскрізь прагматичному світі хоче змусити когось у щось повірити», що це стрічка про «перемогу матеріалізму». Водночас Сталкер, за словами Тарковського, – це образ ідеаліста і Дон Кіхота. Самотнього, але так потрібного світові зараз. І тому фільм закінчується епізодом, сповненим надії: донька Сталкера телепатично рухає предмети по столу і наче намагається глядачеві, що таїна завжди поряд, не лише в Зоні. Та й Учений і Письменник після повернення додому вже не ті – у їхніх душах щось зрушилось:

Мені важливо утвердити в цьому фільмі те суто людське, нерозчинне, неподільне, що кристалізується в душі кожного і є його цінністю. Адже попри те, що ззовні герої, здавалося б, терплять фіаско, насправді кожен з них знаходить щось неоціненно важливіше: віру, відчуття в собі найголовнішого. Це найголовніше живе в кожній людині.

Андрій Тарковський ■

ШЕВЧЕНКО. ШЛЯХ ПІЗНАННЯ

■ *Лідія Лейко*

Із сорока семи років життя двадцять чотири він провів у кріпацтві, десять – на засланні. Тринадцять років волі, частина з яких пройшла під наглядом поліції. Напрочуд обдарований від природи – як письменник, художник, мав неабиякі музичні здібності й чудово співав українські пісні. Шанував історію та археологію, в останні роки життя навіть займався фотографією.

В Кобзареві було щось сократичне – і радість буття, і гіркоту він пив повними ковтками. Мав веселу вдачу, любив з приятелями пожартувати, шанобливо ставився до жінок. Дивував сучасників неабияким хистом до навчання й тим, як легко опановував нові живописні техніки.

Вдача Шевченка була складною і мінливою. Сучасники поета відзначали його надзвичайну чесність і прямоту, яка із недругами доходила до різкості. Як писала Варвара Репніна: *«Його не можна було не любити; для тих, хто по-справжньому любив його, він був джерелом турбот, безперервних переходів від захоплення до обурення, від співчуття до збайдужіння».*

Наприкінці навчання у Петербурзькій художній Академії (1843) Шевченко їде в Україну як поет і художник. Він – бажаний гість у панських садибах і селянських хатинах. Близькі друзі дивувалися, як може Шевченко

витрачати час на щось пусте – розмови зі звичайними людьми. Замість того, щоб творити, він відвідував бешкетні зібрання «мочиморд», бавився з дітьми, яких дуже любив. А якось вже після заслання, під час перебування в Україні Шевченко купив на базарі силу-силенну ласощів – і все роздав дітям. Потім привіз ще й віз яблук, груш, пряників та бубликів для сільської малечі.

Прагнення до справедливості привело митця до Кирило-Мефодіївського братства, першої української таємної політичної організації (квітень, 1846). Там він читає свої «возмутительные вірші». А вже через рік, у квітні 1847-го, на дніпровській переправі поета заарештовують.

Навіть під час затримання Шевченко не втрачає бадьорості. У відповідь на слова знайомого жандармського офіцера з Петербурга: «Ось, Тарас Григорович, як вирветесь ви звідси, то то заспіває ваша муза», поет іронізує: «Не який чорт мене сюди заніс, коли не та бісова муза».

На допитах Тарас відмовляється зректись своїх поглядів і не виказує нікого з братчиків. Його звинуватили в написанні віршів «малоросійською мовою», тому що з ними «могли посіятись і згодом укоренитися думки про вигадане блаженство часів Гетьманщини, про щастя повернути ці часи і про можливість Україні існувати як окремії державі» (витяг із доповіді Миколі I).

Участь поета в діяльності братства не була доведена, проте, порівняно з іншими братчиками, покарання було найсуворішим. Його відправляють на заслання – рядовим в Оренбурзький окремий корпус із забороною писати й малювати.

Шляхетність та аристократизм духу Шевченка особливо виразно проявились у важких і часто нелюдських умовах заслання. Цим він приваблював до себе, і тому завжди поряд знаходилися люди, які намагалися допомогти. Його приймали «у найвищих колах губернської знаті».

Поет був жаданим гостем і в казахських юртах. Залишилися прості й наївні спогади чабана із Мангишлака: *«Він дуже мудрий і дуже сміливий, він не боїться навіть ояза (начальника повіту)... Для нього всі люди – це люди; бідні й багаті, казахи і росіяни – всі для нього рівні. Всі дуже поважають Таразі за розум і сміливість».*

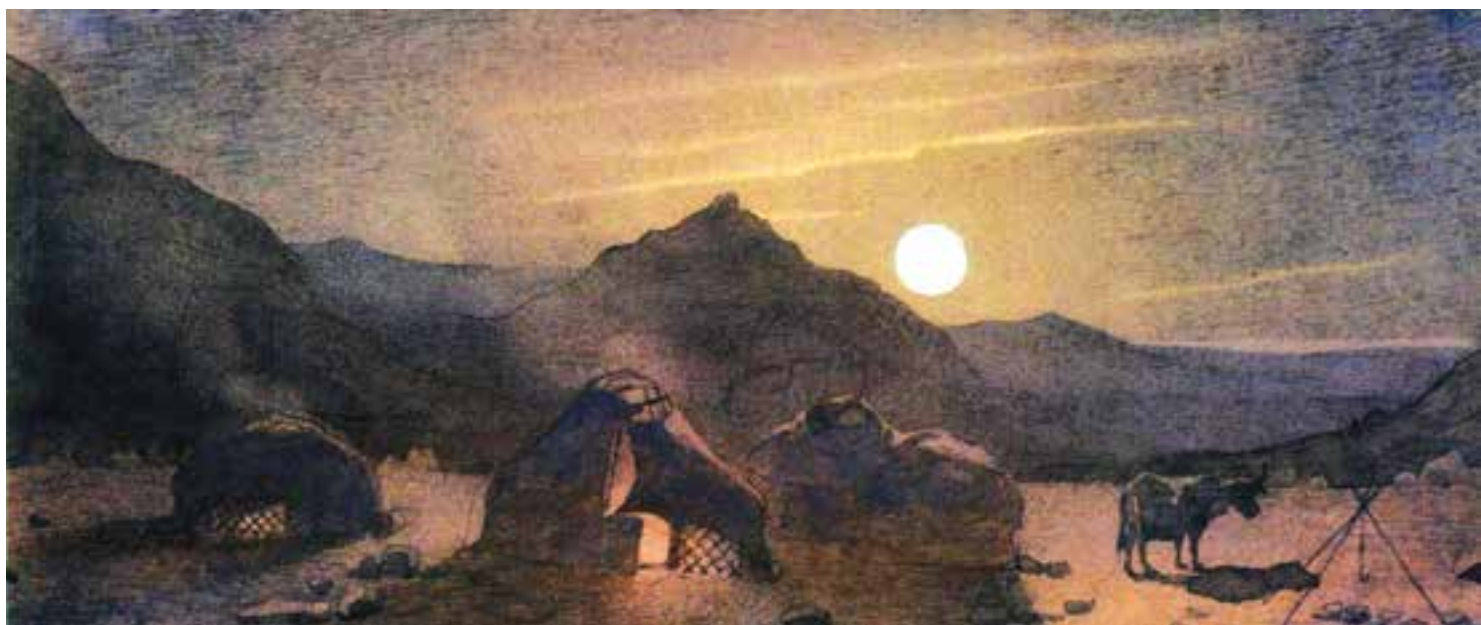
В Новопетрівському укріпленні Шевченко з великим успіхом бере участь в аматорських спектаклях. А коли після вистави станцював українського тропака, то «від криків біс та аплодисментів ледве казарма не розвалилась». Після офіцерської вечері підполковник Маєвський підійшов до поета, цокнувся з ним келихом і промовив: *«Багато тебе, Тарас Григорович, обдарував бог: і поет то ти, і живописець, і скульптор, та ще й, як виявляється, актор... Жаль, голубчик мій, одного, що не дарував тобі щастя!.. Проте, бог же не без милості, а козак не без щастя!»*.

Поетичні твори під час заслання митець записував в захалявні книжечки, зроблені з цигаркового паперу. В них вірші були вписані «настільки щільно, що ніхто, крім нього, не міг би розібрати його письмо».

Про полегшення долі поета весь час клопотали друзі. Тільки після смерті імператора Миколи I клопотання увінчались успіхом. Амністія Шевченкові була підписана у квітні 1857-го, а до Новопетрівського форту наказ про звільнення прийшов лише в липні. Перед звільненням Шевченко занотував: *«Досвід, кажуть, – це наш найкращий учитель. Та гіркий досвід пройшов повз мене невидимкою. Мені здається, що я точнісінько той самий, який був і десять років тому. Жодна рисочка в моєму внутрішньому образі не змінилась. Чи добре це? Добре. Принаймні так мені здається. І я від усього серця дякую моєму всемогутньому Творцеві за те, що Він не дозволив жахливому досвіду торкнутись своїми залізними кігтями моїх переконань, моїх по-дитячому світлих вірувань»*.

У Петербурзі поета зустрічали друзі, земляки та шанувальники його таланту. Донька президента Академії мистецтв, художника, графа Федора Толстого, який доклав величезних зусиль як для звільнення Шевченка, так і для його працевлаштування в альма-матер, згадувала: *«Батько... поїхав зустрічати його..., а ми дома схвильовано чекали... Т.Гр. увійшов до зали. Середнього зросту,... з густою бородою, з добрими, повними сліз очима, він розкрив нам свої обійми. Всі ми були сповнені такої світлої, такої щемкої радості... а він міг тільки повторювати: «Серденьки мої, друзі мої!» – й міцно притискав нас до свого серця...*

«Місячна ніч серед гір».
1851–1857 рр.
Тарас Шевченко

...Попри все зло, всі несправедливості, які він зазнав у своєму багатостраждальному житті, віра в людей і добро не згасла... Він багато разів говорив нам: "Я тепер щасливий, що всім і все простив. За все, що я переніс, я тепер винагороджений"».

Поет став популярним і «модним», як жартував Костомаров: «Його тепер Петербург не зна де й посадовить та чим і частувать». У ньому вбачали не тільки митця, а й мученика. В його честь влаштовувались вечори та обіди. Проте попри численні запрошення на прийоми і літературні читання, він наполегливо займається гравюрою, омріяною на засланні. В цьому мистецтві Шевченко досягає величезних успіхів – йому дають звання академіка.

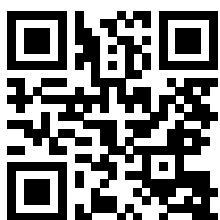
Художній дар і поетичний талант Шевченка – ніби дві сторони цілісного світосприйняття. Через малярство він милувався світом, вважав, що «живлющим і дивним є вплив краси на душу людини», а через поезію закликав людей, щоб жили по совісті і згідно з моральними законами.

За 10 днів до смерті на пробному відбитку офорта автопортрета Шевченко пише вірш-розмову із музою «Чи не покинуть нам, небого», сповнену іронії та легкої зажури. Це була ніби лебедина пісня на два голоси – поетичний і художній:

**Чи не покинуть нам, небого,
Моя сусідонько убога,
Вірші нікчемні віршувать,
Та заходиться риштувать
Вози в далекую дорогу,
На той світ, друже мій, до Бога,
Почимчикуем спочивать.
Втомилися і підтоптались,
І розуму таки набрались,
То й буде з нас! Ходімо спать,
Ходімо в хату спочивать...**

1861 р.

ВІДЕО-ЛЕКЦІЯ
«ТАРАС ШЕВЧЕНКО.
ХУДОЖНИК»

Література:

1. *Біографія Т.Г. Шевченка за спогадами сучасників, 1958.*
2. *Спогади про Тараса Шевченка, 1982.*
3. *Т. Г. Шевченко в воспоминаниях современников, 1962.*
4. *Ушкалов Л. Моя Шевченківська енциклопедія. Із досвіду самопізнання, 2019.*
5. *Ушкалов Л. Шевченко від А до Я, 2017.*
6. *Шевченко Т.Г. Щоденник, 2014.*
7. *Шевченко Т. Г. Зібрання творів у 6 т., 2003. ■*

ЯК БЕСІДА ВТАМОВУЄ СПРАГУ

на основі «Бенкету» Платона

■ Олена Лукіна

«А як ти ставишся до того, щоб прийти на бенкет, до якого тебе не покликали?» – наче у читача запитує Сократ у співрозмовника на початку твору. Простолюдин Аристодем погоджується піти до Агатона без запрошення в супроводі та під заступництвом Сократа. Мабуть з ним можна йти хоч на край світу! Яке буде товариство, про що будуть спілкуватися і як загалом проходив давньогрецький бенкет? Читаємо один з найвідоміших творів Платона «Бенкет», шукаємо істину у вині і розглядаємо природу Ероса.

На початку діалогу дізнаємося, що чоловіки п'ють вино вже другий день поспіль. До того ж, вони вирішують пити кому скільки заманеться і говорити про любов, щоб віддати належне богу Еросу. Атмосфера викликає суперечливі почуття. Навіщо це і який сенс описувати розмови гостей? Яка користь читачеві?

Агатон влаштував бенкет в колі близьких друзів з приводу перемоги його трагедії на священному дійстві, присвяченому Діонісу. Запрошені

були Федр, Арістофан, Еріксімах, Павсаній, Сократ та інші гості. Зал наповнений духом піднесення і творчості. Гості пригощаються вином і співають гімни Діонісу. Павсаній, неабияк захмелівши, пропонує почати бесіду, його підтримує Еріксімах: кожен має виголосити похвалу Еросу, і якомога красномовніше.

Перший оратор, літератор Федр, задає тон розмові: *«...Той дороговказ, якого потребують люди впродовж цілого життя, – якщо тільки вони по-справжньому хочуть гарно прожити свій вік, – не залежить ні від кровних зв'язків, ні від почестей, ані від багатства. Дати його може тільки Ерос. Один лиш Ерос може викликати почуття сорому через ганебні вчинки і прагнення до прекрасного. А без цього ні держава, ні окремих чоловік не спроможуться на щось справді величне й гарне».*

Алківіад з'являється на бенкеті. Фрагмент картини «Бенкет Платона». 1869 р. Ансельм Фейєрбах

Федр – натхненний юнак, який спирається більше на власну інтуїцію, ніж на досвід. Подумки погоджуєшся, що Ерос – наймогутніший бог. Адже кожен прагне любові, що наповнить і прикрасить життя. Людина любить когось або щось. Федр з юнацьким максималізмом і романтизмом широко охопив сферу впливу Ероса, але втратив логічність і переконливість. Читач захоплюється промовою, але потребує опори, підтвердження слів. Відчуття підказують, що викристалізувати думку допоможе тільки власний досвід закоханості.

Наступний оратор – Агатон, справжній красень і софіст. У промові він називає ознаки і чесноти Ероса, порівнює його з квітами, що звучить поетично. Він говорить красиво і логічно. Гості схвалюють проголошене, і тільки Сократ розгубився і почав з'ясовувати, уточнювати і спростовувати його твердження.

Антіной в образі Діоніса або Сільвана збирає виноград.
Римський рельєф з мармуру. 130–138 рр. н. е.

Павсаній – учень софіста. Він висловлює щодо Ероса ідеї, що викликають у читача суперечливі реакції. З одного боку, він засуджує розпусту, а з іншого – виправдовує її. Павсаній не викликає довіри, згадуються його жваві дискусії про природу, користь і шкоду одностатевих стосунків. Слова хитромудрого Павсанія збивають з пантелику, і ми біжимо далі по тексту шукати відповіді, які знайдемо в кінці твору.

Лікар-природознавець Еріксімах у своїй промові переносить Ероса з людського виміру в вимір вселенський, космічний, говорить про осягнення гармонії через поєднання протилежностей. Також згадує про мистецтво віщування, що допомагає пізнавати любовні пориви людей. Еріксімах говорить багато, заплутано, тому його неможливо збагнути до кінця.

Прийшла черга Арістофана виголосити промову. Як виглядає промовець, коли на нього перед виступом нападає гикавка? Кумедно і трагічно. Платон тричі привертає нашу увагу до цього персонажа. Він гикає від переїдання, чхає, щоб позбутися гикання, пропускає свою чергу виголошувати промову, з нього сміються... Нарешті, він бере слово і повертає розмову в іншому напрямку.

«Отож любов'ю називаємо бажання цілості і прагнення її осягнути», – говорить він.

Арістофан розповідає міф про первісну природу людей, причини втрати цілості, про досконалу любов і шлях до щастя. В його словах відчувається іронія щодо промов друзів і натяк на щось більш важливе.

Слухаючи ораторів, читач збивається з пуття, губить зв'язок у думках, а Платон в особі Сократа уважно спостерігає за всім і слухає. Промови викликають протилежні почуття і роздуми, в душі відбувається напружена боротьба, але мовчазна присутність Сократа підтримує надію на розв'язку. Таким чином читач виховує в собі толерантність до інших думок і поглядів, здатність вислухати і зрозуміти.

Нарешті, прийшла черга Сократа. На противагу попереднім промовцям він говорить, що *«Ерос не є ні прекрасним, ні добрим»*. Допомогла йому це зрозуміти віщунка Діотима – загадкова особа, яка добре обізнана у справах любові. Сократ передає співрозмовникам її одкровення.

Діотима поступово веде читача до глибин пізнання Ероса.

«Дехто береться стверджувати, що любити – це шукати свою половину. Але я певна, друже мій, – говорить Діотима, – що любов ані половини не шукає, ані цілоти, якщо в ній нема якогось блага. Бо люди готові повідрізати собі руки й ноги, якщо усвідомлюють шкідливість своїх членів. От і виходить, що люди не люблять нічого іншого, крім того, що є благим».

«Ерос не є прекрасний, і не є благий, адже він завжди перебуває у пошуках краси і добра; однак це зовсім не означає, що Ерос є потворний і лихий. Ерос є проміжною ланкою між потворним і прекрасним, лихим і добрим, і саме тому він завжди на шляху до досягнення краси і блага».

«Мудрість – одне з найпрекрасніших благ, тоді як Ерос – прагнення до прекрасного, так що Ерос – неминуче філософ, тобто любомудр, і як філософові йому належить місце між мудрецем і невігласом».

Раптом, коли читач очікує, як відкриється істина, в зал вривається ватага вуличних гульвіс на чолі з Алквіадам. Напруга досягає апогею, коли хмільний Алквіад випиває більше восьми кварт вина і вимовляє хвалебне слово на честь Сократа. У довгій промові відкриває свої суперечливі почуття до нього. Читач спантеличений. Відчуття співпереживання до Алквіада і захоплення чеснотами Сократа дає розуміння того, що відбувається. Закоханий хвалить коханого і вчиться у нього доброчесності, і аж ніяк не змагається з ним у красномовстві.

Поступово діонісійська сила скорилася Аполлону, богу філософії. З ватагою гульвіс гості розходяться і *«тільки Агатон, Арістофан і Сократ бадьорилися і по черзі зліва направо, пили з великої чаші. Сократ розмовляв з ними».* Коли на світанку їх зморив сон, *«Сократ повкладав їх, встав і вийшов».* Арістодем *«за звичаєм, пішов слідом».*

Платон наочно показує читачеві трансформуючу силу Ероса і головне послання Діотими – еротичну ліствицю сходження до прекрасного. Духовними сходами любові людина проходить від закоханості у красиве тіло до закоханості у прекрасні моральні та духовні якості і, врешті-решт, приходять до вищої любові до Блага. Піднімаючись цими сходами, закоханий осягає

Аполлон з лірою, кілик. Близько 470 р. до н.е.
Дельфійський археологічний музей

суть Еросу і сам стає філософом, і вже не виміняє золото мудрості на мідь тілесної насолоди.

«Бенкет» називають шедевром світової літератури. Чому? Зрідка філософський твір розумієш з самого початку, захоплюєшся сюжетом і не можеш зупинитися. А це саме такий твір. Можливо, тому деякі філософи, наприклад Альфред Тейлор, вважали, що з усіх творів Платона саме «Бенкет» – найбільш поверховий. Насправді, глибина розуміння приходить поступово – як розкривається післясмак витриманого вина. Промови про Ероса впливають на читача і, наче ковток за ковтком, розслаблюють, виховуючи тонкий смак і вміння розрізнати.

Бенкет веселить і розслабляє, а філософський бенкет втамовує спрагу душі і загартовує. Під час бенкету Платона одні учасники захоплюються вином і хмеліють, а інші, як Арістодем, терпляче слідкують за розвитком розмови; одні змагаються у красномовстві, а інші, як Агатон та Арістофан, розпізнають вчителя і бесіднують з ним. Після бенкету хтось йде з гульвісами, хтось засинає, а хтось іде за вчителем. Сократ не повчає і не дає прямих відповідей, проте в нього закохуються і до нього тягнуться ті, які прагнуть втамувати свою спрагу до мудрості.

Література:

1. Платон. Бенкет / переклад з давньогрецької Уляни Головач. – Львів, 2018. ■

ЧОМ Я НЕ МОЖУ ЗЛИНУТИ УГОРУ...

■ *Леся Українка*

До 150-річчя з Дня народження
Лесі Українки

Чом я не можу злинути угору,
 туди, на те верхів'я золоте,
 де місяць просвітив біляву хмарку?
 Я ж бачила, як хмарка та вродилась:
 вона повстала з гучного потоку
 туманом білим, парою без барви
 і тихо поплила понад водою
 глибокими ярами далі вгору,
 поволі підвелась, немов насилу,
 і вгору подалась. Вона чіплялась
 за смерекові гребені зелені,
 за уступи обголеної кручі
 і за колиби там, на полонині,
 немов людина, що з тяжким зусиллям
 на гору добувається. І вийшла,
 і стала на верхів'ї, і всміхнулась
 до місяця, мов дівчина білява,
 і заясніла, легка та прозора,
 мов ясна мрія. Хто у ній пізнав
 оту важку, безбарвну, вогку хмару,
 що сунулась так тяжко по долині?..

Ой гори, гори, золоті верхів'я!
 Та нащо ж я до вас так пориваюсь?
 Та нащо ж я люблю вас так тужливо?
 Невже мені не суджено дістатись
 на ваші заповітні високості?
 Коли мені не дано крил міцних,
 щоб я могла орлицею підбитись
 геть високо понад найвищі гори,
 то прагну я собі потоків сліз,
 гарячих сліз, нестриманих, раптових,
 що рвуться з глибини самого серця
 джерелами живущої води.
 Нехай би з них душа моя повстала
 і з мукою тяжкою подалася
 на те верхів'я вічно світлянеє,
 що мріє здалека моїм очам
 так неприступно, як і тії гори,
 що я на їх лиш мрією літаю.
 І, може б, дух мій, наче тая хмарка,
 на високості раптом одмінився,
 просвічений нагірним, чистим світлом.

Буркут, 4.08.1901

КНИЖКОВИЙ ДАЙВІНГ

Занурення у світ вишуканої літератури

■ *Ірина Овчаренко*

Філософські тексти розвивають культуру мислення і дозволяють глибше осягнути життя, спонукають до руху думку. Водночас для цілісної людини не менш важливою є здатність тонко відчувати – це завдання виконує мистецтво художнього слова. Класична література відкриває нові грані світобачення, запалює небайдужістю до життя, сповнює вірою в людину і зміцнює дух перед викликами долі.

Мета філософії – вдосконалювати наше сприйняття світу. Мистецтво читання неабияк допомагає на цьому шляху. Недарма у багатьох філософських школах це було однією з духовних вправ.

У чому користь активного повільного читання? Воно розвиває:

- Увагу і концентрацію
- Володіння мовою
- Аналітичне і образне мислення
- Уяву

Приєднуйтеся до книжкових дайвінгів онлайн!

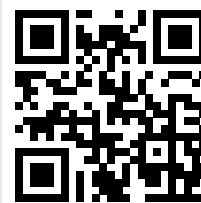
Проект «Книжковий дайвінг» діє в «Новому Акрополі» з 2017 року. За цей час були проведені курси з читання Данте, Гете, Гессе, Есхіла, Софокла, Рея Бредбері, Платона, Сент-Екзюпері та інших авторів.

Основна мета проекту – поліпшувати смак читачів через класичні тексти. Кожна зустріч – це добрий мотиватор для нових кроків у світі літератури.

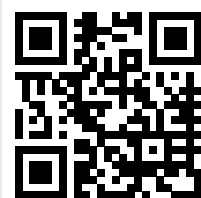
Щоразу напередодні онлайн-дайвінгів буде додатковий анонс. Слідкуйте за подіями на сторінці Facebook facebook.com/NewAcropolisUA та на сайті NewAcropolis.org.ua.

Книги – кораблі думки, що мандрують хвилями часу і бережно несуть свою дорогоцінну поклажу від покоління до покоління.

Френсіс Бекон

NewAcropolis.org.ua

[FACEBOOK.COM/
NewAcropolisUA](https://FACEBOOK.COM/NewAcropolisUA)

ПРОГРАМА ДАЙВІНГІВ У 2021 РОЦІ

Квітень	Іван Франко Перехресні стежки	Вересень	Станіслав Лем. До сторіччя від дня народження Соляріс
Травень	Антуан де Сент-Екзюпері Планета людей	Жовтень	Герман Гессе Паломництво до країни Сходу
Червень	Джером К. Джером Троє в одному човні	Листопад	Григорій Сковорода Товариська розмова про душевний мир
Липень	Хорхе Анхель Ліврага Алхімік		Платон Менон
Серпень	Еріх Марія Ремарк Три товариші	Грудень	Джон Р.Р. Толкін Коваль із Великого Вутона

Для гурманів від літератури: цикл зустрічей із читання «Божественної комедії» Данте Аліг'єрі. У цьому році виповнюється 700 років цьому шедевру, що розпочинає історію європейської літератури.

Кольори

КОЛІР ДОЩУ. ОСЯГНУТИ СІРИЙ

■ *Олександра Канафоцька*

Спробуймо сьогодні досягнути колір сірий. Він незмінно присутній там, де веселка. Там, де сонце пробивається крізь сіру пелену хмар, і його світло стає зримим. Там, де весь вітряний простір сяє після дощу. Сяє ро-сою. Срібною?

Сірий.

Колір дощових хмар. Колір шовкового покривала, що іноді закриває небо. Колір його переливів. А часом хмари – мов акварельні. Ви бачили?

Сірий, колір самого дощу. Прозорої сірості. Дощем Небо торкається Землі. Дощ – це таїна. Особливо навесні, коли природа готується забувати зеленню.

Дощ – це музика. Увесь світ довкола стає музикою. Дощ – це струни величезної арфи. І хто ж на ній грає?

Сірий, колір сталевих очей лютого. Місяця на порозі весни.

Колір лева меча. Колір лат давніх лицарів.

Колір ртуті. Елемента, ім'я якому – Меркурій.

Колір риб, що плавають десь у глибинах.

Барви розбурханого моря у похмурий день, коли небо дивиться у штормові води і відображається у них. Коли хвилі б'ють об скелі, а вітер несе дрібні краплини, торкаючись шкіри.

Колір крил чайок, що ширяють над хвилями.

Колір казок дитинства. Сірий Вовк....

Голос споконвічних колискових. «Ой ти, коте сірий, вимети нам сніг...»

Колір волосся сивого. Посрібленого. Хто жив добрим життям – матиме добру старість.

Сірий... Згадую «*No i cóz dalej, szary człowieku*» із «Сліз речей» Андрія Содомори. «Ну і що ж далі, сірий чоловіче?», – так говорила Валентина Корнилівна з архіву, де він працював у молодості. І скільки тепла у тому «*szary człowieku*»...

Сірий. Згадую Гандальфа Сірого із «Володаря перснів» Толкіна.

Сірий. Колір мишей та слонів із далеких Африки чи Індії. В індуїзмі, до речі, є слоноголовий бог Ганеша. І їздить він на миші.

Колір павутиння. Народи хопі та навахо, що в Америці, вірили у Жінку-Павука, яка висновує з себе павутину світових законів і явищ. Усе, про що вона подумає, з'являється на світ. Жінка-Павук тримає нитки, що з'єднують світ смертних зі світом богів. Її справжнє ім'я вимовляють лише на священних церемоніях. Про це пише Енн Шен у «Жінках з легенд і міфів».

А що про сірий скажете ви? ■

Про цікаве

Під час будівництва траси на Дніпропетровщині знайдено близько 2000 артефактів.

Археологи розкопали декілька шарів невідомого поселення, що колись знаходилося на перетині важливих торговельних шляхів. Знайдені артефакти датуються від 8-7 тисячоліття до н. е. і до XVIII ст. Тимчасово знахідки демонструються у приміщенні Служби автомобільних доріг Дніпропетровської області, потім експонати будуть передані до Історичного музею ім. Д.І. Яворницького.

Джерело: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/50145156.html>

До 150-річчя з дня народження Лесі Українки у Львові презентували унікальну світлинку поетеси.

Світлина зберігалась у фондах Львівського літературно-меморіального музею ім. Івана Франка. Це оригінал фотопортрету Лесі Українки, зробленого у 1901 році у «Фотографічно-артистичному ательє» Яна Кржановського в Чернівцях. На фото є присвята письменниці Ользі Кобилянській.

Джерело: <https://zaxid.net/n1515000>

Марсохід Perseverance вдало сів на поверхню червоної планети і почав свою роботу.

18 лютого 2021 р. апарат Perseverance сів на Марс. NASA оприлюднила кольорові фото, відправлені цим марсоходом з червоної планети. На одному зі знімків зображено те, що відбувалося за кілька секунд до його посадки. Фото зроблено зі ступеня ракети «Атлас-5», яка спустила марсохід на поверхню планети.

Джерело: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-56137874>

Сліди геомагнітної катастрофи, що сталася 42 тисячі років тому.

Сьогодні вважається, що магнітне поле Землі з'явилося приблизно 3,45 мільярда років тому. Північний і південний магнітні полюси кілька разів мінялися місцями. Останній раз це відбулося близько 773 тисяч років тому. Після цього полюси зробили приблизно 13 короточасних «геомагнітних екскурсій», коли до повної зміни справа не дійшла. Наприклад, так звана екскурсія Лашампа сталася 42 тисячі років тому. Цей зсув полюсів тривав майже 800 років і став причиною кліматичної катастрофи на планеті, вимирання мегафауни в Австралії і, можливо, призвів до зникнення неандертальців.

Джерело: <https://ua.korrespondent.net/tech/science/4329599>

ФІЛОСОФІЯ ДЛЯ ЖИТТЯ

Курс лекцій та практичних занять

22 лекції
заняття щотижня

практичні заняття
двічі на місяць

курс вивчається
у 54 країнах

Програма

- Філософія як спосіб життя ▪ Індія ▪ Тибет ▪ Єгипет ▪ Рим і стоїки ▪ Конфуцій
- Платон ▪ Плотин ▪ Аристотель ▪ Свобода вибору і доля ▪ Філософія історії

Що дає курс практичної філософії

- пізнавати себе і вчитися володіти собою
- краще розуміти інших
- приймати події, виклики часу і не боятися змін
- розвивати критичне мислення, міркувати та розширювати світогляд
- розвивати символічне мислення та творчу уяву

Більше, ніж навчання

Разом ми робимо культурні і волонтерські проекти. У школі філософії «Новий Акрополь» ви знайдете однодумців, щоб допомагати природі та людям.

Запрошуємо у філософську подорож! Реєструйтесь і запрошуйте друзів:

newacropolis.org.ua

[philosophy_course](https://www.instagram.com/philosophy_course)

НА

НОВИЙ АКРОПОЛЬ
ВИДАВНИЦТВО

Готуються до друку

- Платон «Менон»
- Платон «Кратил»
- Прокл. «Коментар до діалогу «Кратил» Платона»
- Хорхе Анхель Ліврага «Анкор-учень»
- Хорхе Анхель Ліврага «Фіви»

З питаннями про придбання і розповсюдження звертатися:

(066) 465-21-12

facebook.com/danilov.evgen

facebook.com/NewAcropolisPublishing